

Kliinisen patologian yksikkö 141420

30.1.2023

PÄÄN JA KAULAN ALUEEN HISTOLOGINEN TUTKIMUS, LAAJA LEIKKAUSPREPARAATTI

Ts-PAD4-Hn, 6275

Tiedustelut: Tekniset ohjeet: Patologian laboratorio, näytteiden vastaanotto puh. 044-7113482. Vastaukset puh. (017 1) 73483. Vastaus on luettavissa Ariel Desktop PAT-lehdeltä tai QPAWEB-järjestelmissä (Ariel-palkin Omat valikosta) heti kun patologi on sen kuitannut. Myös kesken olevan näytteen käsittelyvaihe selviää QPAWEB-järjestelmästä.

Yhteyshenkilöt: Suupatologi Mirja Puranen (puh. 044-7174031, mirja.puranen@pshyvinvointialue.fi) ja osastonylilääkäri Vesa Kärjä (puh. 044-7113471, vesa.karja@pshyvinvointialue.fi)

Indikaatio: Pään ja kaulan alueen kasvaimen vuoksi tehtävä laaja poistoleikkaus.

HUOMIOITAVAA!

Kilpirauhasen laajat leikkauspreparaatit ilman syöpäepäilyä, kuten struuma: **Ts-PAD-4, 4194.**

Lähete: Sähköinen lähete (Weblab/ Multilab, OHJE-2013-02859)

Esitietoja tallennettaessa on syytä muistaa, että ne tallentuvat sellaisinaan lopulliseen lausuntoon. Kun näyte on kirjattu Weblab järjestelmään, tulostetaan ja liimataan näyteastioihin ja purkkeihin viivakoodilliset tunnistetietotarrat.

Varajärjestelmänä käytetään PAT-merkinnällä varustettua lomaketta (KUDOS/SOLUNÄYTTEEN LÄHETE, KYS 85014-2). Koska lähetetiedot siirretään tietojärjestelmään, merkintöjen tulee olla selkeitä, mielellään koneella kirjoitettuja. Näytepurkkeihin tunnistetarrat kirjoitetaan poikkeustilanteessa käsin ja niihin kirjoitetaan potilaan nimi ja henkilötunnus, osasto ja näytteenottopäivä.

Lähetteestä tulee ilmetä

- miksi näyte on otettu
- mitä kudosta se on
- tarkka anatominen ottokohta
- mitä näytteestä erityisesti halutaan tietää
- kliininen TNM luokka

Näin ollen selostetaan keskeiset anamneesi-, status- ja laboratoriovainnot, edeltänyt hoito; onko tähdätty kuratiiviseen vai palliatiiviseen hoitoon, sädehoito, sytostaatit, kirurgiset siirteet, leikkauslöydös ja erotusdiagnostinen ongelma. Lähetetekstissä on syytä huomioida myös se, että läheteteksti ja vastaus muodostavat yhtenäisen potilasasiakirjan.

Mahdollisen tartuntavaaran syy ilmoitetaan lähetteessä ja purkki merkitään veritartuntavaara kolmiolla.

Jos kudokappaleesta on otettu/otetaan paloja esim. tutkimuskäyttöön, tutkimuksen nimi on mainittava lähetteessä, samoin jo otetun näytteen ottokohta.

Näytepurkki ja fiksaatio: Tuorenäyte: styroksilevy tai muoviastia, jossa näyte on kosteisiin keittosuolakääreisiin käärittynä. Formaliinifiksoidut näytteet: formaliniä sisältävä tiiviskantinen näyteastia (Tarra: Kudosnäyte, 10% formalini). Formaliinin tilavuuden on oltava kymmenkertainen näytepalaan verrattuna. Näyteastioita voi noutaa patologian laboratorion näytteiden vastaanotosta.

HUOMIOITAVAA!

Näyte on suositeltavaa kiinnittää styroksille ja merkitä anatomisen orientoinnin kannalta

Kliinisen patologian yksikkö 141420

30.1.2023

tärkeät suunnat ja rakenteet styroxille. Fiksatiivipurkkeja saa patologian laboratorion vastaanottopisteestä.

Jos näyte on kookas tai siitä halutaan erikoistutkimuksia näytteen voi jättää fiksoimatta ja toimittaa tuoreena. Pieni näyte kääritään keittosuolataitokseen kuivumisen estämiseksi. Tuorenäyte on toimitettava laboratorioon kiireesti ja näytteen tuojan on ilmoitauduttava laboratoriohoitajalle.

Kaikkiin näytenäytteisiin tulostetaan kirjattun Weblab tutkimuspyynnön tunnistetarrat.

Poikkeustilanteessa, jos Weblab on poissa käytöstä, tarrat kirjoitetaan käsin ja niihin kirjoitetaan potilaan nimi ja henkilötunnus, osasto ja näytteenottopäivä.

Näyte:

Näytettä otettaessa on vältettävä puristelua. Ennen fiksaatiota merkitään neuloin, klipsein tai ompelein resektiopinnat, suunnat tai muut tunnistusta vaativat kohdat. Onteloelimet avataan fiksaation parantamiseksi. Poistettu kudus lähetetään mielellään kokonaan patologian laboratorion vastaanottopisteeseen (rakennus 1B, 3. kerros) viivyttelemättä.

Näytteen säilytys ja kuljetus: Formaliinifiksoidut näytteet huoneenlämmössä ja toimitus patologian laboratorion näytteiden vastaanottoon. Tuorenäytteet toimitetaan välittömästi patologian näytteiden vastaanottoon (virka-aika ma-pe klo 8-15). Näyte luovutetaan suoraan patologian henkilökunnalle.

Menetelmä:

Patologian erikoislääkäri, suupatologi tai vastuuhenkilön valtuuttama erikoistuva lääkäri tutkii näytteen makroskooppisesti, merkitsee resektiopinnat ja valitsee edustavat kudosalueet tutkittavaksi. Makroskopiaa valokuvataan dissektiovaiheessa oleellisin osin ja tallennetaan. Näytteistä valmistetaan parafiinileikkeet valomikroskopiaa varten. Kudokset värjätään värjäysvalikoimaan kuuluu perusvärjäys (hematoksyliini-eosiini), lisäksi tapauskohtaisesti kulloiseenkin diagnostiikkaan tarvittavin kokonaisuuksin erikoisvärjäyksiä ja erikoistutkimuksia (immunohistokemia, molekyylipatologia). Menetelmät on akkreditoitu (FINAS, T343, SFS-EN ISO 15189:2013).

Tulkinta:

Patologian erikoislääkäri, suupatologi tai vastuuhenkilön valtuuttama erikoistuva lääkäri antaa mikroskooppitutkimuksen perusteella lausunnon, johon kuuluu patologisanatomisen diagnoosi (PAD), jonka deskriptio on tekstiosana sekä soveltuvin osin taulukkoina. Tulkinnassa otetaan kantaa kasvaimen mahdollisimman tarkkaan alatyypin sekä preparaatin perusteella poistoradikaliteettiin. Myös lähetteessä esitettyihin kysymyksiin vastataan. Osa tutkimuksen lausunnoista voidaan tehdä alihankintalaboratoriossa.

Virhelähteet:

Luotettavan tulokannan edellytyksenä ovat hyvät, kattavat lähetetiedot sekä edustava, oikealla tavalla käsitelty ja lähetetty näyte. Oleellista on välittää preparaatin makroskooppisen sijainnin paikantamisen kannalta oleelliset tiedot. Kudoksen fiksaation häiriöt (viive fiksaation aloituksessa, liian pieni fiksatiivimäärä tai liian paksu kudospala) johtavat herkästi ongelmiin etenkin immunohistokemiallisissa värjäyksissä. Luukudoksen pehmennykseen käytettävä dekalsifikaatiomenetelmä saattaa heikentää morfologiaa ja erikoistutkimusten, kuten molekyyli-genetiikan käyttömahdollisuuksia. Tämän vuoksi pyritään EDTA pehmennykseen aina kun se on kudospäätteen kannalta riittävä.

Tekstiheys:

ma-pe

Tulos valmiina:

Näytteet vastataan 10 arkipäivän (80 %) kuluessa. Tuloksen valmistumiseen vaikuttaa myös erikoistutkimusten käytön tarve.

Laatija, pvä:

Mirja Puranen, Satu Remes, 18.9.2023

Hyväksyjä, pvä:Vesa Kärjä, 20.9.2023

Kliinisen patologian yksikkö 141420

30.1.2023

Akkreditoituun pätevyysalueeseen sisältyvä toiminta on nähtävissä verkkosivuilta:
www.finas.fi - Akkreditoidut toimijat - T343.